

Introduser KIKA og oppgaven:

Alle elever i Norge har rett til å ha det trygt og godt på skolen, i klassen sin, i friminuttene og på vei til og fra skolen. De aller fleste opplever at de har det slik, men ikke alle. Derfor jobber svært mange fagfolk, politikere, forskere og lærere med å finne de gode løsningene for at absolutt alle elever skal kunne ha det trygt og godt, slik de har rett til. Og hele tiden prøver man å komme på smarte løsninger for å hjelpe dem som ennå ikke har det trygt og godt.

Det opplegget vi skal gjøre nå, kunne kanskje ha skjedd. Det er en historie som handler om at et teknologiselskap har fått i oppdrag å utvikle en liten robot som kan hjelpe klasser med å få det trygt og godt. Roboten KIKI – KI-klasseromassistent – er ganske liten og kan stå på en hylle foran i klasserommet. KIKI er utstyrt med sensorer som kan se og høre, men den kan ikke ta opptak, for det

har den ikke lov til. Den er også utstyrt med KI – kunstig intelligens – som teller, lager lister og prøver å forstå alt den legger merke til.

For greia er at i et klasserom som vårt skjer det tusenvis av små ting hele tiden. Og vi lærere klarer bare å få med oss noe av det. Vi er jo bare vanlige mennesker og kan ikke legge merke til alt på én gang. Men denne KI-assistenten kan legge merke til alt mulig. Den registrerer det som skjer åpent i klasserommet – for eksempel hvor mange som rekker opp hånda, hvordan elevene vender seg mot hverandre, hvor ofte læreren bruker elevenes navn, eller hvordan elevene reagerer når noen snakker. Den får med seg mye mer enn et menneske klarer å holde oversikt over samtidig.

Problemet er bare at den strever med å tolke eller forstå riktig det den har sett. Derfor trenger teknologiselskapet hjelp i utviklingen – og det er her dere kommer inn. Teknologiselskapet har valgt ut noen klasser som skal være med på å trene den første prototypen av KIKI. Og vi skal få hjelpe én av disse klassene. For ingen kan mer om hvordan det kjennes å være elev enn elevene selv. Derfor bør elever være med på å trene opp KI-assistenten KIKI.

Og det skal vi prøve på nå. Selv om KIKI ikke står her hos oss, skal vi hjelpe den litt. For poenget med dette er at vi som faktisk er her i dette klasserommet, skal få sjansen til å bli mer bevisste på hva som fører til at elever kjenner seg trygge eller utrygge sammen i klassen. Er dere klare?

Første dag:

Synne, som er lærer for 6B, har plassert KIKI på hylla foran smartboarden og gjort den klar til den første testen. Klassen er informert om at den er der, og har stilt mange spørsmål om den.

Nå vet alle hvorfor KIKA er der, hva den kan, og hva den ikke kan. De er litt spent, men når Synne starter timen, glemmer de ganske fort at KIKA er der.

De har samfunnsfag, og Synne minner dem først på hva de lærte sist. Deretter viser hun dem litt på smartboarden og forteller litt mer, før hun gir dem oppgaven de skal jobbe med i dag. Så jobber elevene i bøkene sine. Noen samarbeider, mens andre jobber alene.

Da det er fem minutter igjen av timen, lager KIKA en varsellyd og begynner å blinke. Den første rapporten er ferdig. Elevene ser forventningsfullt på Synne mens hun går bort til PC-en sin, der rapporten har dukket opp. Hun ser raskt gjennom den mens elevene venter helt stille, og åpner den deretter på smartboarden slik at alle kan se den. Den ser slik ut:

Klassen leser ivrig, og så ler de litt. – Her var det mye greier! Men så ser de feilmeldingen fra KIKA:

⚠ Arbeidsminne fullt

Jeg registrerte 62 ulike typer observasjoner i løpet av denne undervisningstimen. Problemet er at jeg bare har plass til å følge med på et begrenset antall observasjonsoppdrag om gangen. Jeg må derfor velge hva jeg skal bruke oppmerksomheten min på. Kan dere hjelpe meg?

Snakk sammen i grupper:

Hva mener dere at KIKA bør legge merke til for å forstå om elevene i en klasse har det trygt sammen – og kunne hjelpe dem med å gjøre det enda tryggere?

La elevene snakke litt sammen i gruppene, og snakk deretter sammen i klassen.

Ny oppdragsliste

Her er det KIKA nå skal observere etter tilbakemeldingene den fikk fra klasse 6B:

1. Hvordan viser læreren at det er trygt å prøve, svare og gjøre feil?
2. Hvem får ordet, og hvordan lytter de andre når noen snakker?
3. Hvordan reagerer læreren og elevene når noen spør, svarer eller sier meningen sin?
4. Hva skjer når noen gjør feil?
5. Hva skjer når noen ber om hjelp?
6. Hva skjer når noen ikke forstår?
7. Hvordan hjelper elevene hverandre når noen strever?
8. Hvordan er elevene mot hverandre når de er uenige?

Andre observasjon

Dagen etter er KIKA klar til å prøve igjen. I dag har klassen engelsk. De starter med å gå gjennom leseleksen fra sist. Synne vil gjerne at alle leser litt hver, og hun sier at det ikke gjør noe om det blir riktig eller feil – det viktigste er jo at vi øver. Likevel er det noen som ler litt når en elev leser feil. Da smiler Synne vennlig til dem og sier at det er helt vanlig å uttale ord feil. Det er derfor vi øver.

Det blir en fin time med mye aktivitet og elever som samarbeider om oppgaver. Fem minutter før timen er slutt, blinker det grønne lyset på KIKA. En ny rapport er klar.

KIKA – Observasjonslogg 002

Denne gangen prøvde jeg å legge ekstra godt merke til hva som skjer når noen gjør feil, og hvordan elevene gir hverandre oppmerksomhet.

- ✓ Læreren sa flere ganger at det var lov å prøve.
- ✓ Fem elever ba om hjelp.
- ✓ Fire elever fikk hjelp av en medelev.
- ✓ To elever var uenige om et svar og forklarte hva de tenkte.
- ✓ De fleste elevene ventet på tur før de snakket.
- ⚠ Da en elev uttalte et ord feil, lo to andre elever.
- ⚠ Den eleven strevde med konsentrasjonen resten av timen.
- ⚠ Jeg registrerte at mange elever ikke så på læreren eller andre elever når de snakket.

Nå trenger KIKA hjelp fra elevene:

1. Hvorfor tror dere eleven ikke klarte å jobbe videre etter at noen lo av ham, selv om læreren sa at det var vanlig å si feil?
2. Er det viktig at de som lytter, ser på den som snakker? Og spiller det noen rolle hvordan de ser på den som snakker?

La elevene snakke litt sammen, og snakk deretter sammen i klassen. La elevene vise forskjellen på gode og dårlige måter å gi oppmerksomhet til den som snakker på. Bli enige om hvordan dere vil praktisere dette i klassen.

Tredje observasjon

KIKA hadde nå blitt mye flinkere til å se etter de åtte observasjonsoppdragene. Nå ville den teste om de fungerte like godt med en annen lærer og en annen type undervisning. Nå er det KRLE, og det er Mads som har timen. Mads er en lærer mange elever liker. Han forteller spennende historier, tuller mye og får ofte klassen til å le. Denne dagen skal de snakke om hva som er rettferdig.

Mads starter med å fortelle en historie. Etterpå spør han: – Hva tenker dere? Er dette rettferdig?

Mange rekker opp hånda, og noen svarer uten å rekke opp hånda. Flere vil si noe samtidig, og da ler Mads litt: – Oi, her var det mange som ville si noe!

Han peker på én elev, så på en annen. Diskusjonen går i høyt tempo blant omtrent halvparten av elevene. De er engasjerte, ivrige, ler og diskuterer. Noen er veldig uenige, men prøver å forklare hvorfor de tenker som de gjør. Klassediskusjonen varer nesten hele timen.

Fem minutter før timen er slutt, blinker det grønne lyset på KIKA. En ny rapport er klar.

KIKA – Observasjonslogg 003

Dette observerte jeg denne timen:

- ✓ Omtrent halvparten av elevene deltok i samtalen.
- ✓ Mange elever sa meningen sin.
- ✓ Elevene hadde ulike meninger og diskuterte temaet.
- ✓ Læreren takket flere elever for innspillene deres.
- ✓ Noen elever bygde videre på det andre hadde sagt.

Samtidig observerte jeg dette:

- ⚠ Jeg registrerte 13 himlinger med øynene mens andre elever snakket.
- ⚠ Jeg registrerte 8 stygge blikk rettet mot en elev.
- ⚠ Jeg registrerte 7 korte hviskesamtaler mens andre hadde ordet.
- ⚠ Tre elever begynte å rekke opp hånda, men senket den igjen uten å få ordet.
- ⚠ To elever begynte å svare, men stoppet da andre begynte å snakke høyere.
- ⚠ Én elev så flere ganger bort på en medelev før den svarte, og valgte til slutt å ikke si noe.

Opgave: Jeg prøver å forstå dette. Denne timen virket både morsom og engasjerende. Mange smilte, lo og deltok. Likevel observerte jeg flere små handlinger som jeg ikke helt forstår. Kan dere hjelpe meg litt?

1. Hva kan et stygt blick eller himling med øynene fortelle en medelev?
2. Hvorfor velger noen å ikke si meningen sin, selv om de kanskje har lyst?
3. Hvilke små reaksjoner fra læreren og medelevene kan påvirke om andre tør å delta?

La elevene snakke sammen og snakk sammen i klassa.

Beskjed fra KIKA: dette er lurt å øve på!

Etter mange tilbakemeldinger fra elever har KIKA nå oppdatert programvaren sin. Nå vet den både hva den bør observere, og hva elever og lærere kan øve på for å gjøre klassen tryggere. Den har også lært hvilke handlinger som kan hjelpe en klasse til å bli tryggere. Den fokuserer nå på tre ting som klasser bør øve på for at alle skal kjenne seg trygge:

- Hos oss er det trygt å spørre, svare, prøve og feile.
- Her er det trygt å ha ulike meninger, fordi vi viser respekt når vi er uenige.
- Vi hjelper hverandre, fordi vi er et lag.

Oppgave til elevene

Tenk om KIKA kom hit til oss om tre uker, og vi ønsket å vise den hvor gode vi er til å gjøre hverandre trygge. Hvilke av disse tre punktene mener dere at vi bør prioritere å øve mest på fram til da?

Melding fra KIKA

Takk for hjelpen!

Nå tror jeg at jeg kan hjelpe flere klasser.

Men jeg håper at jeg en dag får besøke klassen deres også.